

Asia: VN/27217/2021

Valtioneuvoston periaatepäätös yrittäjyydestä

Lausunnonantajia pyydetään vastaamaan seuraaviin kysymyksiin:

1. Onko yrittäjyyden periaatepäätöksessä otettu huomioon yrittäjyyden edistämisen näkökulmasta keskeisimmät asiat?

Ei. Mitä lisäisit tai muuttaisit? [Periaatepäätöksen lähtökohtana tulisi todeta, että yrittäjyydessä on kyse markkinoiden toimimisesta. Sen ytimessä ovat yksityiset toimijat. Poliitikalla on kuitenkin tärkeä, tukeva, rooli, sillä se vaikuttaa toimintaympäristöön, jossa yritykset toimivat.]

2. Mitä tulisi erityisesti ottaa huomioon yrittäjyyden periaatepäätöksen toteuttamisessa?

Periaatepäätöksen lähtökohdissa mainitaan, että yritysten kasvuun ja investointeihin voidaan vaikuttaa pitkäjänteisillä ja johdonmukaisilla toimilla luottamuksen ylläpitämiseksi. Tämä on aivan oikein oivallettu. Yrittäjyyskentältä kuuluu kuitenkin varsin paljon kritiikkiä nimenomaan yrittäjyyspolitiikan pitkäjänteisyyden puutteesta. Mikäli tähän tulee parannus, se oikeasti vaikuttaa yritysten investointipäätöksiin myönteisesti.

3. Ovatko yrittäjyyden periaatepäätöksen toimenpiteet poikkihallinnollisen yhteistoiminnan ja koordinaation varmistamiseksi riittävät (toimenpide 6.1.)?

-

4. Ovatko esitetyt seurantamittarit kattavat yrittäjyyden periaatepäätöksen seuraamiseksi (kohta IV)?

Luonnoksessa on mainittu 14 mittaria, joilla tultaisiin seuraamaan periaatepäätöksen toteutumista. Esitetty mittaristo on monipuolinen. Se kattaa niin yritysten määrän, kasvuhakuisuuden yritysdynamiikan, uudistumisen kuin omistajanvaihdoksetkin. Mittarien määrä on varmasti riittävä.

Muutamissa näistä mittareista on kuitenkin haasteita.

1) Henkilöstömäärän kehitys eri yrityskokoluokissa. Tässä mittarissa tulisi ottaa huomioon se, onko kyseessä suurempaan konserniin kuuluva yritys. Monissa suurissa konserneissa on lukuisia pieniä tytäryrityksiä. Nämä luokitellaan Tilastokeskuksen tilastoissa tytäryrityksen koon mukaan eli ei sen mukaan, kuinka suuri on konserni. Tämä tuottaa seurantaan harhaa. Itsenäisen pienen yrityksen toiminta ja rahoitusmahdollisuudet ovat hyvin erilaisia kuin pienen yrityksen, joka kuuluu suureen konserniin.

2) Investoinnit digivihreään siirtymään. Tällaista mittaria ei ole valmiina saatavissa. Mikäli mittaria aiotaan käyttää, mistä luvut aiotaan saada?

3) Vientiyritysten määrä. Tätä aiotaan mitata tavaraviennillä. Mukaan olisi ehdottomasti syyt ottaa mukaan palveluvienti. Monissa maissa viennin kasvu on vuosi painottunut nimenomaan palveluviennin kasvuun, jonka huomiotta jättäminen periaatepäätöksessä on vakava puute. Samalla on hyvä todeta, että palveluvientiä harjoittavien yritysten määrän tilastointia olisi syytä parantaa huomattavasti.

Edellämainittujen mittareiden lisäksi oleellista on selvittää toimenpiteiden vaikuttavuutta. Mittareiden kehittyminen johonkin suuntaan ei nimittäin kerro toimenpiteiden vaikuttavuudesta. Julkisten varojen tehokkaan käytön varmistamiseksi kannattaisi luonnoksessa tuoda esiin, että toimenpiteiden vaikuttavuutta tullaan analysoimaan vertaamalla toimenpiteiden kohteita verrokkiryhmään.

5. Miten voidaan kehittää ministeriöiden välistä poikkihallinnollista yhteistyötä yrittäjyyden periaatepäätöksen toteuttamiseksi?

-

6. Muut mahdolliset huomiot yrittäjyyden periaatepäätökseen.

a) Ulkomaisten yritysten houkuttelu

Periaatepäätöksen yhtenä tavoitteena mainitaan ulkomaisten yritysten sijoitusten/investointien lisääminen suomalaisiin yrityksiin. Tässä kohdassa olisi syytä täsmentää, minkä tyyppisiin investointeihin/sijoituksiin toimenpiteitä erityisesti suunnataan.

Juuri valmistumassa olevan tutkimuksen mukaan ulkomaisten Suomesta ostamat yritykset eivät kasva sen nopeammin (eivätkä myöskään hitaammin) kuin vertailuryhmän yritykset (Ylhäinen ja muut, 2022). Sen sijaan ulkomaisten yritysten perustamat yritykset kyllä kasvavat nopeammin (Ali-Yrkkö, 2016).

Nämä tulokset puoltavat sitä, että toimenpiteillä pitäisi erityisesti pyrkiä saamaan Suomeen ulkomaisten perustamia yrityksiä lisää. Sen sijaan uusilla toimenpiteillä ei pitäisi pyrkiä siihen, että ulkomaiset yritykset ostaisivat suomalaisyrityksiä, koska tutkimustulosten perusteella ostokohteiden kehitys ei keskimäärin ole sen parempaa kuin vertailuryhmässä. Toimenpiteillä tulee siis pyrkiä vaikuttavuuteen.

Ulkomaisten pääomasijoitusten edistäminen vähemmistöomistuksen kautta sen sijaan on todennäköisesti hyödyllistä. Pelkästään kotimaisin voimin tuskin pystytään keräämään riittävästi riskirahoitusta kaikille hyvälle kohteille. Tässä mielessä siis ulkomaiset pääomasijoittajat paikkaavat markkinapuutetta, joka vallitsisi, mikäli Suomessa toimisi vain kotimaisia riskirahoittajia.

b) Skaalautuvuuden käsite

Periaatepäätöksen lähtökohdissa mainitaan myös, että skaalautuvaa kasvua harjoittavien yritysten määrä on Suomessa pienin sekä Pohjoismaiden että EU:n tasolla. Skaalautuvuus on

periaatepäätöksessä määritelty varsin erikoisesti: skaalautuvaksi kasvuksi on määritelty verkostomainen, usein digitaaliseen toimintaan perustuva kasvu. Näin ei skaalautumista yleensä määritellä.

Skaalautuvuudella tarkoitetaan yleensä sitä, että yrityksen kustannukset eivät lisäänty samassa suhteessa tuotoksen eli liikevaihdon kanssa. Skaalautuvassa liiketoiminnassa yrityksen liikevaihto kasvaa siis nopeammin kuin kustannukset. Jos yrityksen toiminta on verkostomaista, sillä ei ole välttämättä mitään tekemistä tämän skaalautuvuuden kanssa. Täysin digitaalinen palvelu skaalautuu äärimmäisen paljon, sillä tällöin yrityksellä ei ole lainkaan muuttuvia kuluja. Käytännössä monet digitaaliset palvelut eivät kuitenkaan ole tällaisia. Skaalautuvuuden käsitettä olisikin syytä muuttaa. Muun muassa brändin ja muiden aineettomien oikeuksien (IPR:t) avulla voidaan tehdä perinteisestä liiketoiminnasta skaalautuvampaa.

Jyrki Ali-Yrkkö
ETLA